

tik yapıyor ki açıktan vurmak üzere, hiç olmazsa 45-50 kadırgayı kurtarıyor. Çünkü İnebahtı bir felaket! Bu hususta araştırmaları için dokümantasyonu daha ziyade Batı'da buluyorum. Fransa'dan Osmanlı'ya geldiğimizde, o dönemdeki vakanüvislerle Cumhuriyet'in ilk dönemindeki tarihçilerimiz, birinin yanlısını öteki almış ve icabına göre "Bunların hepsi Türk'tür, kökeni de Türk'tür" diye yazmış. Mesela Halikarnas Balıkcısı ki çok da iyi tanıdığım biridir, Uluç Ali için "Kökene Türk" demiştir; adam değil, ne yapalım! Bunları da yazmalı!

● **Türkiye'de son yıllarda her konuda milliyetçilik hızla yükseliyor. Siz bu ortam hakkında ne düşünüyorsunuz?**

Filozof Hegel'in bir sözü vardır: "Her reaksiyona aksi bir reaksiyon gelir." Bizdeki hadisat da böyle! Bir taraftan bir reaksiyon gösterir, bir uca gider-seniz, muhakkak ki ona karşılık veren biri çıkar. Ermeni, Kürt, Kıbrıs meseleleri... Bunlar sadece içimizden kaynaklanan meseleler değil; sağ, sol, dışarılardan etkinlikleri, sebeplerini biliyorsunuz. Dışarıdan kurcalamalar olduğu müddetçe, Türk milliyetçiliği ya da Ermeni milliyetçiliği, biri çıkıyor. O zaman da karşı reaksiyon geliyor. Ve bu bir kör dövüşü gibi gittikçe tırmanıyor. Bugün gördüğüm milliyetçiliğin sebebi bu! Bugün Ermeni milliyetçiliği bu hale gelmeseydi, -bir sürü Ermeni arkadaşım var. İlk yazdığım romanda en önemli kahraman bir Ermeni'ydі- ama ben şimdi Fransa'da yaşıyorum, oradaki havayı görüyorum ve bunalıyorum, pek milliyetçi olmuyorum ama "Ermeni kardeşim" de diyemez hale geliyorum. Fransa'daki durum bir rezalet! Ben bile durup dururken "Artık yeter" diyorsam, sokaktaki milliyetçiliği kabarmış insanı düşünün! Yazık! Kürt milliyetçiliği de öyle...

"Bir gavur karı gelmiş buraya"

● **Siz 1956-66 yılları arasında, Bucak Aşireti'nin başına geçtiğinizde, Adalet Partisi'nden siyasete de girmişsiniz. Bugün Demokratik Toplum Partisi'nin politikalarını nasıl buluyorsunuz?**

Ben 1952'de Siverek'e gittiğimde, sanki Hz. İsa devriydi! Adamın yılda bir kez tavuk kesip ağzına et koyması büyük meseleydi. Öyle bir fakirlik vardı. Her şeyi ağa veriyordu. Ben o dönemde aile meselelerinden dolayı Adalet Partisi'ne girdim mecburen, can havliyle... O dönem Ankara'dayız, Sadettin Bilgiç zamanı. Parti vardı ama partililik daha oturmamıştı. Bir sürü kanunlar, karar-nameler çıkarılmak isteniyordu. Ben de herkese "Siz bu kanunları burada koyuyorsunuz ama gidip oraları gör-mediniz. Bunların orada tatbiki yok. Hakikati bilmiyorsunuz" diyerek anlatıyordum. Ama Kürtçülük gibi konularda, benim o tarakta bezim yok. Benim köklerim orada, o kadar... Ama ben dünya vatandaşıyım. O yüzden böyle milliyetçilik mevzularına, hele böyle yangına körükle gitmek hiç adetim değildir.

● **Bucak aşiretinin başında olduğunuz dönemi anlatır mısınız?**

Sene 1952... Vaziyetler kötü, babam Siverek'e yerleşmiş, beni çağırınca Fransa'dan hanımla beraber geldik, henüz evli değiliz. O zaman Fırat'ın öbür ucuna geçmek ecnebilere yasak! Trende onun pasaportunu, çantasını çaldılar. Diyarbakır'dan otobüs yok, kamyonla 90 kilometrelik yolu 7 saatte giderek Siverek'e vardık. Bir gün sonra zaptiyeler geldi "Bir gavur karı gelmiş buraya" diye... Babam o zaman orada forslu adam, araya girdi, atlattık. İlk Siverek seferimiz böyle başladı. Sonra askere gittim. 1956'da babam vefat etti. 1956-1966 arası 10 yıl Siverek'te kaldım. Fakat o arada nahoş hadiseler gel-

di başımıza! Bucaklar arasında kan davaları başladı. İkiye bölündük, iki kol birbirine girdi. Hasbelkader hâlâ hayat-tayım. Ondan sonra da oradan ayrıldım ve kafamı dinlemek için Bodrum'a yerleştim, çocukluğumdan beri hasretini çektiğim yazma hayalini gerçekleştirmek istedim. Bodrum'dan bir yer aldım ama rahat duramadım. Oradaki ilk otel olan Halikarnas'ı açtım.

● **Siz Fransa'da tanınan bir insansınız ama Türkiye'de 78 yaşında "Rana" ile ünlü oldunuz. Nasıl bir şey 78 yaşında ünlü olmak?**

Ben kelebeklere inanırım. Ömür boyunca tırtıl olarak sürünmüş, ölmeden önce de kanatlanmış, uçmuş. Bundan daha güzel bir şey var mı? Un değil de, bilhassa anlaşılacak çok hoşuma gitti. İçinizde olan şeyi paylaşabilmek büyük bir zevk! Üstelik de yalnız mantık, zekâ meselesi değil, buraya (kalbini gösteriyor) girebiliyorsan ki, Rana'da oraya varabildim gibi geliyor bana, benim istediğim buydu. Yani, kelebek oldum sonunda!

1960'ların Türkçe'sini anlamıyordum!

● **Fransızca da yazıyorsunuz. Anadil olmayan bir dilde yazmak zor değil mi?**

Evet ama sebebi var. 1960'larda yazmaya başladım. Fransızca'yı üç, dört yaşından beri konuşuyorum. Ama 1960'larda Türk dili bambaşka bir hale geldi. Arı dili, güneş dili diye bir şeyler çıktı. Her gün tonla kelime çıkıyordu; birini kullanacaksın, birini kullanmayacaksın. Ben Siverek'te yaşarken çok nadir gazete geliyordu oraya. 10 yıl sonra İstanbul'a dönüp Cumhuriyet'i aldığımında, mübalağa etmiyorum bir tek satırını anlamadım. Oğlumun mektep kitabını da anlamadım. Anlamadığım bir dilde nasıl yazarım? 30 sene Fransızca yazdım. "Kılıç Uykuda Vurulur" romanımla Türkçe'ye döndüm.

"60 senedir tarihi inkâr ediyoruz!"

"Fransa'da Ermeni propagandasından dolayı Türkler'e bakış gittikçe kötü oluyor. Ben 60 senedir Fransa'dayım, Türk imajının bu kadar kötülediğini ilk defa görüyorum. Ermeni propagandası 40 senedir sürüyor, çok iyi çalışıyorlar. Medyada çok iyi otoriteleri var. Bizde de şimdiye dek hiçbir şey yapılmamış, sadece inkâr! 60 senedir ne zaman bu konu gündeme gelse, 'Öyle bir şey olmadı' Tarihi şeyleri inkâr edemezsiniz... Biz tarihi açalım, bakalım, varsa

bir günahımız eyvallah...

"Bunu 40 senedir söylüyorum, şimdi yeni baştan bu mevzu açıldı. Ama bunlar 30 sene önce yapılmalıydı! Türkiye baştan hata! Kabahatler olabilir ama ne derece kabahat bu? Niye olmuş? Ne kadar olmuş? Hakikati görelim. Ben katliam mevzularını çok araştırdım. Soykırım olduğuna inanmıyorum. Bir soyu, bir kökeni imha emrini o dönem İttihatçılarındaki görmedim. 'Tehcirde de Fransızlar Guyana'ya gön-

dermiyorsun. Kars'tan, Erzurum'dan alıp bir dış şehre gönderiyorsun. O zamanlar Şam da, Halep de Osmanlı İmparatorluğu... Bu arada tabii ki bir sürü nahoş hadise oluyor. Damat Ferit Paşa döneminde, 1919'larda kurulan bir komisyonda, Talat Paşa'nın kabinesinde bulunan bakanlar sorguya çekiliyorlar. Dedemi de... Dedemi sorguya çeken de bir Ermeni hakim, Maraş Mebusu Agop Hırlakyan Efendi... Soykırım olsa, böyle bir şey olabilir miydi?"